

Met 20 stappen door een Wmo-aanvraag heen: Weet wat je rechten en plichten zijn

Door: Wilma de Jong

Datum: 2 mei 2025

Vraag je een Wmo¹-voorziening aan in verband met elektrogevoeligheid? Of ben je van plan dat te doen? Weet dan wat je rechten en plichten zijn! Waar kan je zoal tegenaan lopen en waar moet je aan denken voordat je überhaupt een melding doet?

De 20 stappen in bijgaande checklist zijn gebaseerd op mijn persoonlijke ervaringen met mijn Wmo-aanvraag in 2023 – 2024. Op mijn eigen ‘vallen en opstaan’ in een traject van maar liefst 21 maanden van melding tot besluit.

In mijn blog voor de Stichting EHS van 2 november 2024² schreef ik al over jouw recht op gratis cliëntondersteuning en juridisch advies bij het doen van een Wmo-aanvraag. Bijgaande checklist geeft je een antwoord op vragen als: Welke mogelijkheden biedt de Wmo nu EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap valt? Is het mogelijk zelf een plan in te dienen? Wat is het verschil tussen een melding en een aanvraag? Aan welke termijnen moet de gemeente zich houden? Hoe kan ik zelf die termijnen bewaken? Waaraan moet een ondersteuningsplan voldoen? En hoe zit het met de ‘eigen bijdrage’? In dit artikel vind je de belangrijkste stappen en grootste valkuilen op een rij, met ook nieuwe ideeën ter inspiratie.

Bij elk van de 20 stappen vind je een algemene toelichting en een ervaringsverhaal met mijn struikelblokken en leermomenten. Ervaringen die je een beeld geven van de uitdagingen die je kunt tegenkomen tijdens een Wmo-traject. Het schema ‘De belangrijkste wettelijke termijnen op een rij’ helpt je bij het bewaken van de beslistermijnen. Doe er je voordeel mee en stap niet in dezelfde valkuilen als ik.

Met 20 stappen door een Wmo-aanvraag heen

1. Verhelder voor jezelf welke voorziening(en) je wilt aanvragen
2. Check van tevoren of je de Wmo-voorziening aan het CAK moet terugbetalen
3. Check of je zorgverzekeraar het ‘abonnementstarief’ van het CAK vergoedt
4. Besluit nu pas of je een melding wilt maken voor een Wmo-aanvraag
5. Besluit je het traject te gaan en een melding te doen, vraag dan cliëntondersteuning aan bij een lokale MEE
6. Maak jouw lokale MEE attent op de mogelijkheid van online voorlichting door de Stichting EHS
7. Ga na of de cliëntondersteuning zuiver geregeld is
8. Vraag om een schriftelijke bevestiging van je melding
9. Dien (zo mogelijk) een persoonlijk plan in (let op: binnen een week na melding)

¹ Wet maatschappelijke ondersteuning 2015: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2025-01-01>

² <https://stichtingeHS.nl/blogberichten/ehs-en-wmo-recht-op-gratis-clientondersteuning-en-juridisch-advies/>

10. Doe bij je melding en in je (eventuele) persoonlijk plan een beroep op de erkenning van EHS als beperking op grond van het VN-verdrag Handicap
11. Wijs de gemeente erop dat erkenning van EHS als ziekte niet noodzakelijk is voor een Wmo-beoordeling op grond van de Wmo2015
12. Is jouw woning niet langer veilig en dreig je zelfs dakloos te worden? De Wmo voorziet in hulp bij spoedeisende gevallen die om een onmiddellijke voorziening of opvang vragen. Probeer daar een beroep op te doen
13. Wees je ervan bewust dat een melding nog geen aanvraag is
14. Is het onderzoek zes weken na je melding niet door de gemeente afgerond? Vraag dan om een aanvraagformulier of schrijf zelf een brief waarin je je aanvraag bevestigt
15. Ga na of het 5-stappenplan van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) door de gemeente in het ondersteuningsplan is verwerkt
16. Stel de gemeente in gebreke en stel eventueel beroep in als zij zich niet aan de wettelijke termijnen houdt
17. Ga na of het ondersteuningsplan aan de wettelijke vereisten voldoet
18. Ga na of er in de gemeentelijke verordening een hardheidsclausule is opgenomen en kijk of je daar desgewenst een beroep op kunt doen
19. Heb je zes weken na je melding al een aanvraagformulier ingediend en wordt dit aan het eind van het traject opnieuw van je gevraagd, verzeker je er dan van dat de datum van je aanvraag niet wordt overschreven
20. Ben je het niet eens met de inhoud van het besluit? Teken met behulp van een juridisch medewerker van MEE of een mogelijke toevoegingsadvocaat bezwaar en (hoger) beroep aan

Toelichting bij en ervaring met de 20 stappen

1. Verhelder voor jezelf welke voorziening(en) je wilt aanvragen

Anderen hebben vóór jou met meer of minder succes een Wmo-aanvraag ingediend op basis van EHS. Vanuit de Wmo of vanuit 'een ander potje' hebben verschillende gemeenten voorzieningen verstrekt. Voor een volledige of gedeeltelijke woningafscherming (woningaanpassing EHS) en afschermende materialen, zoals stralingswerende verf, folie, gaas en gordijnen. Ook is meermalig compensatie verleend voor raamfolie voor de afscherming van een personenauto.

Nu EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap is ondergebracht, zijn maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo voor ons toegankelijker. De wet is van toepassing als het je niet lukt om 'op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit je sociale netwerk voldoende zelfredzaam te zijn of in staat tot participatie'.³ Dit geldt dus voor iedereen met EHS die in de knel komt te zitten. Naast afscherming van je woning of auto, kun je bijvoorbeeld ook proberen compensatie te krijgen voor een afschermende klamboe, voor afschermende kleding⁴ of voor de meerkosten van aangepaste, stralingsarme,

³ Artikel 1.2.1 onder a Wmo 2015

⁴ Zie bijvoorbeeld producten van Vitalitools (<https://www.vitalitools.nl/>) en ShieldApparels (<https://shop@shieldapparels.com/>)

computerapparatuur⁵.

Je zou kunnen overwegen om, net als ik, bij je aanvraag (ook) om een witte zone te vragen. Met een beetje creativiteit zijn hiervoor wel aanknopingspunten te vinden in de Wmo nu EHS als beperking erkend is.⁶ Misschien is er zelfs een groepsaanvraag mogelijk, die de vraag meer kracht bijzet. Voor zover ik weet zijn er geen wettelijke bepalingen die dat onmogelijk maken. Daarbij kun je aanvoeren dat woningafscherming geen duurzame oplossing biedt als het gaat om zelfredzaamheid, participatie en inclusie van burgers met EHS.

Ik ben van plan dit idee verder te onderzoeken op levensvatbaarheid. Indien zo, dan zal ik het verder uitwerken. Ik kom daar in een volgende blog dan nog op terug.

Of een Wmo-aanvraag op grond van EHS wordt toegekend, valt niet te voorspellen. De meeste gemeenten hebben nog geen beleid op dit gebied ontwikkeld en durven hun nek niet uit te steken. Voorzieningen worden ook wel uit een 'ander potje' vergoed, omdat gemeenten zich niet durven te wagen aan een beleid dat mogelijk tegen het landelijke beleid ingaat. We zullen ons recht dus moeten bevechten. Maar de erkenning van EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap biedt nieuwe mogelijkheden. Ga hier vooral creatief mee om.

Ervaringsverhaal – Even leek een witte zone heel dichtbij

Mijn Wmo-aanvraag bestond niet alleen uit een vraag om woningaanpassing EHS. Ik vroeg ook om een witte zone. Daarbij argumenteerde ik dat woningafscherming bij EHS slechts een kort-termijnoplossing is. Een witte zone, een stralingsarme plek om te leven en te wonen, zou de zelfredzaamheid en participatie bevorderen en als oplossing veel duurzamer zijn.

Dit legde ik ook voor aan een indicatie-adviseur van Argonaut, de organisatie die voor de gemeente een medisch onderzoek deed naar aanleiding van mijn aanvraag. Om te illustreren welke tegenkrachten er werkzaam kunnen zijn als het gaat om hulp aan mensen met EHS, is dit verhaal vermeldenswaardig. Er waren twee gesprekken. Voorafgaande aan het gesprek met de indicatie-adviseur had ik een gesprek met een arts, daarin bijgestaan door mijn cliëntondersteuner van MEE. De arts hield gedurende het gehele gesprek vast aan de (achterhaalde)noodzaak van een medische indicatie en kon mijn verhaal niet of nauwelijks horen. Maar de indicatie-adviseur, die een adviseur in opleiding meenam, sprak openlijk een andere mening uit. Terecht zei ze dat bij een Wmo-beoordeling een medische indicatie niet noodzakelijk is (zie onder 11). Diezelfde dag was ze ook bij een andere inwoner met EHS geweest en ze stelde zich zeer betrokken en empathisch op.

Stel je voor hoe groot mijn vreugde was toen ze aan het eind van het gesprek meedeelde dat ze niet alleen woningaanpassing, maar ook een witte zone aan de gemeente zou adviseren. De woningaanpassing EHS (afscherming van mijn woning) als een voorlopige (tijdelijke) oplossing van het probleem. En een witte zone als een meer duurzame oplossing. Ze zei er wel bij dat ze niet wist wat de gemeente met dit advies zou doen, maar mijn dag kon niet meer stuk.

⁵ Zie bijvoorbeeld <https://www.electrosense.nl/>

⁶ Mogelijk biedt de Wmo2015 ook aanknopingspunten voor hulp aan mensen met EHS die dakloos zijn geworden of dreigen te worden. Zie artikel 1.2.1 onder c en artikel 2.3.3 Wmo. Zie ook stap 12 van deze checklist.

De indicatie-adviseur had, heel ongebruikelijk, haar toezegging gedaan in aanwezigheid van mijn contactpersoon van de gemeente (Team Voormekaar). Toen mijn cliëntondersteuner van MEE onverwachts niet bij dit gesprek aanwezig kon zijn, bood deze contactpersoon aan haar te vervangen. Daar had ik geluk mee, want er gebeurde vervolgens iets heel onplezierigs. Blijkbaar was de indicatie-adviseur zich er niet van bewust dat 'de gemeente zelf' getuige was geweest van haar mondelinge toezegging. Een toezegging die ze in haar adviesrapport niet gestand deed. Integendeel. Om de een of andere duistere reden ging ze in haar adviesrapport volledig mee met het advies van de arts en wees ze, vanwege het ontbreken van een medische indicatie en een onomstreden causaal verband, compensatie af.

De wethouder van de gemeente ging met Argonaut in gesprek met de bedoeling deze tegenstrijdigheid te verhelderen. De indicatie-adviseur en de adviseur in opleiding ontkenden glashard dat dergelijke mondelinge toezeggingen waren gedaan. Mijn contactpersoon van de gemeente was echter getuige geweest en bleef daar ook voor staan. Als gevolg hiervan heeft de gemeente het advies van Argonaut niet opgevolgd.

2. Check van tevoren of je de Wmo-voorziening aan het CAK moet terugbetalen

In de Verordening Sociaal Domein van jouw gemeente vindt je aanvullende beleidsregels op de Wmo. Daarin staat ook informatie over jouw 'bijdrage in de kosten' bij de toekenning van een maatwerkvoorziening. Voordat je een Wmo-aanvraag indient, is het raadzaam om te weten welke beleidsregels jouw gemeente hieromtrent hanteert. Vraag deze Verordening daarom bij de gemeente op of zoek hem op via de gemeentelijke website.

Bij verschillende (mogelijke alle) gemeenten is het sinds 2020 beleid om bij een maatwerkvoorziening de kostprijs van een product terug te laten betalen. Dit gebeurt via het zogenaamde 'abonnementstarief' (AT) van het Centraal Administratie Kantoor (CAK).⁷ Je betaalt de voorziening dan terug aan het CAK via maandelijkse termijnen (in 2025 is dat vastgesteld op € 21,00) totdat de kostprijs van de maatwerkvoorziening is terugbetaald.

In een aantal situaties hoef je geen 'eigen bijdrage' te betalen⁸:

- Je bent getrouwd of hebt een partner en minimaal één van jullie heeft de AOW-leeftijd (in 2025 is dat 67 jaar) nog niet bereikt.⁹
- Jouw gemeente heeft minimabeleid waar jij onder valt.
- Jouw gemeente geeft je vrijstelling.

Bij minimabeleid kijkt het CAK of je inkomen lager is dan de grens die de gemeente heeft vastgesteld. Als je inkomen lager is, dan hoef je geen eigen bijdrage te betalen. Op de website van het CAK vind je een overzicht van gemeenten die minimabeleid hebben.¹⁰

⁷ Voor 2020 was deze regeling alleen van toepassing op duurzame hulpverleningsrelaties. Daarbij was de eigen bijdrage volgens het abonnementstarief (AT) ook daadwerkelijk een eigen bijdrage, dus een deel van de compensatie.

⁸ <https://www.hetcak.nl/zakelijk/wmo/>; <https://www.hetcak.nl/zakelijk/wmo/webtekst-handleiding-eigen-bijdrage-wmo/>

⁹ De argumenten die de overheid voor deze uitzondering aandraagt, vind ik nogal opmerkelijk, maar doe er je voordeel mee.

¹⁰ <https://www.hetcak.nl/wet-maatschappelijke-ondersteuning/minimabeleid/>

Eventuele gronden voor het verlenen van vrijstelling beoordeelt de gemeente waarschijnlijk per geval. Je kunt aan je gemeente vragen of ze hier criteria voor heeft vastgesteld.

Ervaringsverhaal – Wat ik het eerst had moeten weten, was een van mijn laatste leermomenten

Ik noem dit als een van de eerste punten op de checklist, maar het was een van mijn laatste ontdekkingen tijdens of, beter gezegd, ná mijn Wmo-traject. Niemand had mij gedurende het eenentwintig maanden durende traject over een eigen bijdrage verteld. En al helemaal niet over een verplichting na afloop de volledige Wmo-voorziening terug te moeten betalen. Want dat bleek bij mij het geval. In strijd met de wet¹¹ was hierover niets in het ondersteuningsplan vermeld. Nadat de procedure was afgerond en de termijn van bezwaar en beroep was verstreken, werd ik hierover pas geïnformeerd door middel van een brief (beschikking) van het CAK. In het gemeentelijk besluit stond dat ik 'misschien een deel van de kosten' terug zou moeten betalen. Maar op een terugbetaling van de volledige voorziening was ik totaal niet bedacht.

3. Check of je zorgverzekeraar het 'abonnementstarief' van het CAK vergoedt

Sommige zorgverzekeraars vergoeden het 'abonnementstarief' (AT) van het CAK. Is jouw gemeente van plan dit tarief toe te passen op de maatwerkvoorziening die je hebt aangevraagd, check dan of dit voor jouw zorgverzekeraar geldt. Heb je bijvoorbeeld een collectieve zorgverzekering voor minima via je gemeente bij Menzis (GarantVerzorgd2), dan kun je de facturen van het maandelijkse AT van het CAK declareren. Ook de gemeentelijke zorgverzekering van het Zilveren Kruis (Gemeente Optimaal, Aanvullend 3) geeft een vergoeding waarbij de eigen bijdrage naar €50,- per jaar wordt teruggebracht. *(Check of dit (nog) klopt op het moment dat je deze checklist raadpleegt.)*

Ervaringsverhaal – Het geluk wilde dat ik via de gemeente net een zorgverzekering bij Menzis had afgesloten

Eind 2024 kreeg ik van mijn gemeente het aanbod om gebruik te maken van een collectieve zorgverzekering voor minima bij Menzis en ben ik op dat aanbod ingegaan. Menzis bleek het AT te vergoeden. De 'schade' voor mij persoonlijk is dus beperkt. Hoewel ik de komende 4,5 jaar vastzit aan een terugbetalingsregeling (heel bedrieglijk een 'eigen bijdrage' genoemd), kan ik deze bedragen ook weer declareren bij mijn zorgverzekeraar. Wees er echter op bedacht dat dit niet voor alle zorgverzekeraars geldt.

4. Besluit nu pas of je een melding wil maken voor een Wmo-aanvraag

Natuurlijk kun je er (net als ik) zonder enige voorbereiding in stappen. Dan doe je waarschijnlijk veel leerervaringen op, maar mogelijk niet altijd de leukste. Mocht je ontdekt hebben dat je de gehele Wmo-maatwerkvoorziening terug zal moeten betalen zonder dat je dit kunt declareren bij je zorgverzekeraar, vraag je dan af of je het traject wel wilt gaan. Een reden om dit wel te doen, kan zijn dat je op deze wijze EHS onder de aandacht wil brengen van je gemeente. Of dat de

¹¹ Artikel lid 4 onder g Wmo 2015

maatwerkvoorziening waar je om vraagt zo kostbaar is, dat je het onmogelijk zelf kunt opbrengen. Dan is een voorziening die je in termijnen van maximaal €21,00 per maand terugbetaalt, wellicht de moeite waard.

Natuurlijk is de ene gemeente niet de andere en het is heel goed mogelijk dat jouw traject niet zo zwaar is als dat van mij. Ook ben je, door het lezen van deze checklist, heel wat beter voorbereid. Echter, veel gemeenten hebben nog geen vast beleid als het gaat om aanvragen voor woningaanpassing of andere maatwerkvoorzieningen vanwege EHS. Dus houdt rekening met een grondig onderzoek.

Ervaringsverhaal – Ik had geen idee waar ik aan begon

Als ik van tevoren had geweten waar ik aan begon, had ik de melding voor mijn Wmo-aanvraag misschien wel nooit gedaan. Ik wist werkelijk niet waar ik aan begon. Na het lezen van dit stappenplan weet jij dat in ieder geval wel. Als je weet dat jouw maatwerkvoorziening min of meer neer zal komen op een renteloze lening, sta je er vanaf de aanvang al anders in dan ik. Bovendien kan elke aanvraag zorgen voor meer bewustwording over EHS bij gemeenten. Het mag dan een heel gedoe zijn, het heeft me ook wel iets opgeleverd. Ik zie mijn Wmo-traject nu als een aaneenschakeling van leerervaringen, waar ik jullie weer mee kan ondersteunen. En waar ook andere mooie dingen uit zijn voortgekomen (zie onder 6).

5. Besluit je het traject te gaan en een melding te doen, vraag dan cliëntondersteuning aan bij een lokale MEE

De wet geeft je recht op gratis cliëntondersteuning bij je hulpvraag.¹² Ik heb dit in mijn vorige blog van 2 november 2024 uitgebreid toegelicht.¹³ Hiervoor kun je terecht bij MEE. MEE.nl is een landelijke organisatie voor cliëntondersteuning met lokale afdelingen over heel Nederland. Iedereen die een Wmo-aanvraag wil doen of op een andere wijze ondersteuning wil bij zelfredzaamheid, participatie en inclusie, heeft recht op deze ondersteuning. Via de MEE Locator¹⁴ vind je een MEE in jouw regio. Wat betreft jouw Wmo-aanvraag, kan MEE je ook op het juridische vlak helpen. Juridische medewerkers van de Sociaal Juridische Dienst van MEE ondersteunen je als je bezwaar of beroep wilt aantekenen of tegen andere juridische kwesties aanloopt. Maak daar gebruik van.

Ervaringsverhaal – Toen ik mijn eerste telefonische melding deed, wees de gemeente mij op mijn recht op cliëntondersteuning

Toen ik uiteindelijk bij het ‘juiste loket’ was, zei een medewerker van het Team Voormekaar: ‘Volgens mij hebt u een cliëntondersteuner nodig’. Later ontdekte ik dat de gemeente wettelijk verplicht is deze cliëntondersteuning aan te bieden.

¹² Artikel 2.2.4 lid 1 en artikel 2.3.2 lid 3.

¹³ <https://stichtingehs.nl/blogberichten/ehs-en-wmo-recht-op-gratis-clientondersteuning-en-juridisch-advies/>

¹⁴ <https://www.mee.nl/mee-locator>

6. Maak jouw lokale MEE en gemeente attent op de mogelijkheid van online voorlichting door de Stichting EHS

Hebben jouw regionale MEE (toegewezen cliëntondersteuner) en contactpersoon vanuit de gemeente geen kennis van en/of ervaring met EHS? Vraag dan of ze contact opnemen met de Stichting EHS voor een eventuele online voorlichting. Dit kan door een email te sturen aan: info@stichtingehs.nl

Ervaringsverhaal—Ik beseftte dat een samenwerking tussen MEE en de Stichting EHS een kans was om te benutten

Soms levert een Wmo-aanvraag een winst op die op een ander terrein ligt dan de voorziening waar je om hebt gevraagd. Zoals ik in mijn blog van 2 november 2024 beschreef, zag mijn cliëntondersteuner mensen met EHS als een onderbelichte doelgroep waarvoor dringend aandacht nodig was. Op mijn voorstel en in overleg met MEE Samen, is de Stichting EHS hierop ingesprongen. Inmiddels heeft de Stichting EHS de eerste interactieve online voorlichting gegeven aan medewerkers van MEE Samen. Ook de medewerkers uit het sociale domein van mijn gemeente hebben hun interesse voor een dergelijke voorlichting kenbaar gemaakt. Begin juni staat ook voor hen een voorlichting gepland. Een mooie ontwikkeling voortgekomen uit mijn Wmo-aanvraag.

7. Ga na of de cliëntondersteuning zuiver geregeld is

De gemeente is wettelijk verplicht¹⁵ er bij een Wmo-aanvraag voor zorg te dragen ‘dat bij de cliëntondersteuning het belang van betrokkene uitgangspunt is’. Vraag na bij jouw cliëntondersteuner of hij/zij zich ook daadwerkelijk vrij voelt om jouw belangenbehartiger te zijn. De gemeente mag daar geen beperkingen aan verbinden die tegen de wet ingaan.

Ervaringsverhaal – Mijn cliëntondersteuner van MEE bekende dat het contract met de gemeente belangenbehartiging niet toeliet

Een contract waarin de gemeente beperkingen oplegt aan de cliëntondersteuning, gaat tegen de wet in en is dus onrechtmatig. Hierdoor kunnen op cruciale momenten problemen ontstaan doordat de cliëntondersteuner tegenover de gemeente niet voor jouw belang kan (of durft) op te komen. Zelf heb ik geen (merkbare) schade van dit contract ondervonden, doordat op een dergelijk moment de advisering aan mij door een juridisch medewerker van MEE werd overgenomen. De aanvrager van een Wmo-voorziening kan van een dergelijke clause echter aanzienlijk nadeel ondervinden. En omdat hij tegen de wet ingaat, ben ik aan het onderzoeken wat ik hiertegen kan doen.

8. Doe je melding niet alleen telefonisch, maar zorg dat je melding schriftelijk bevestigd wordt

De Wmo verplicht het College van B en W een melding schriftelijk te bevestigen.¹⁶ Veel

¹⁵ Artikel 2.2.4 lid 2 Wmo 2015.

¹⁶ Artikel 2.3.2 lid 1 Wmo 2015.

gemeenten laten dat na. Ontvang je geen bevestiging van je melding, vraag er dan om. De wet maakt geen onderscheid tussen een mondelinge of schriftelijke melding. Maar als je je melding alleen mondeling doet kun je moeilijker aantonen dat je je melding daadwerkelijk hebt gedaan. Dit kan een probleem worden als je je wilt beroepen op de wettelijk geldende termijnen. Eventueel kun je zelf je melding schriftelijk bevestigen aan B en W. Vermeld daarbij niet alleen de datum van melding, maar ook de naam van de persoon bij wie je je melding hebt gedaan. Vraag daarbij om een schriftelijke bevestiging.¹⁷ Doe dit ook als de gemeente nadrukkelijk alleen om een telefonische melding vraagt, of laat de melding door de ambtenaar namens het college bevestigen.

Ervaringsverhaal – Bijna een jaar na mijn telefonische melding bleek dat ik formeel geen aanvraag had ingediend

Bij de gemeente Berkelland (mijn gemeente) is het standaardprocedure dat een melding voor een Wmo-aanvraag telefonisch wordt gedaan bij het zogenaamde Team Voormekaar. Het nadeel van (alleen) een telefonische melding, is dat deze lastiger is aan te tonen, waardoor de juridische geldigheid in het geding kan komen. In dat geval kun je je ook niet op de in de wet vastgelegde termijnen beroepen, iets wat ik bijna een jaar na mijn melding moest ontdekken. (Zie ook onder 13: Wees je ervan bewust dat een melding nog geen aanvraag is.).

9. Dien (zo mogelijk) een persoonlijk plan in (let op: binnen een week na melding)

Als je er de kracht en inspiratie toe hebt, dien dan een persoonlijk plan in bij je gemeente. Een dergelijk plan zou het traject weleens aanzienlijk kunnen bekorten. De gemeente is verplicht¹⁸ je bij de bevestiging van een melding op de mogelijkheid van het indienen van een persoonlijk plan te wijzen.¹⁹ De inhoud van jouw plan moet de gemeente dan meenemen bij het opstellen van het zogenaamde ondersteuningplan²⁰. Let op: Je moet jouw persoonlijke plan *binnen een week* na de melding indienen. Als de omstandigheden het toelaten is het de overweging waard om dit plan al op te stellen *voordat* je een melding doet, zodat je er de tijd voor hebt die je nodig hebt. In jouw persoonlijk plan beschrijf je de omstandigheden die (anders of ook) door de gemeente zullen worden onderzocht²¹ en geef je aan welke maatschappelijke ondersteuning naar jouw mening het meest is aangewezen.

Je kunt overwegen om in je persoonlijk plan te verwijzen naar de in de SBM2015²² gegeven waarden voor veilig (stralingsarm) wonen op grond van EHS. Bij mij Wmo-aanvraag is deze informatie uitgebreid in het ondersteuningsplan opgenomen. Wat betreft woningaanpassing EHS werd uitgegaan van sanering tot waarden <1 microwatt in de dagelijkse leef- en werkruimtes. In de slaapkamer was dit <0,1 microwatt. Dit is ook conform mijn persoonlijke ervaringen met ziek

¹⁷ Je kunt hierbij verwijzen naar artikel 2.3.2 lid 1 Wmo.

¹⁸ Artikel 2.3.2 lid 2 Wmo.

¹⁹ Hier zit een onvolkomenheid in de wet die nadelig kan uitpakken voor de aanvrager. De gemeente moet binnen een week na melding deze melding schriftelijk bevestigen. Maar als je een persoonlijk plan wilt indienen, moet dat ook binnen een week na melding. Wacht daarom niet op de schriftelijke bevestiging van de gemeente met het opstellen en versturen van je persoonlijk plan. Stuur het plan eventueel mee met je eigen bevestiging van je melding.

²⁰ Artikel 2.3.2 lid 5 Wmo.

²¹ Beschreven in artikel 2.3.2 lid 4 a tot en met g Wmo 2015.

²² <https://vemes.nl/richtlijnen/>

worden. Ook dat laatste is in mijn ondersteuningsplan beschreven en kun je zelf in je persoonlijke plan vermelden.

Ervaringsverhaal– Ik wist niet dat ik een persoonlijk plan kon indienen, ben er niet op gewezen en heb er geen gebruik van kunnen maken

De gemeente heeft mijn melding nooit schriftelijk bevestigd en ik ben niet geïnformeerd over de mogelijkheid een persoonlijk plan in te dienen. Mijn contactpersoon bij de gemeente zei: ‘We doen dit samen’, maar het ondersteuningsplan kwam erg moeizaam tot stand. Vermoedelijk was dit heel wat voorspoediger gegaan als ik zelf een plan had ingediend dat in het ondersteuningsplan was meegenomen.

10. Doe in je melding en je (eventuele) persoonlijk plan een beroep op de erkenning van EHS als beperking op grond van het VN-verdrag Handicap

Nu EHS in Nederland als een beperking is erkend op grond van het VN-verdrag Handicap, is de Wmo 2015 voor ons toegankelijker geworden. Gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht²³ om aandacht te besteden aan inwoners die onder dit VN-verdrag vallen.

Daarvoor moeten zij een Lokale Inclusie Agenda (LIA) opstellen. De LIA is een periodiek plan over het door het gemeentebestuur te voeren beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.²⁴Vraag eventueel deze LIA op, om te kijken welk beleid de gemeente op grond van het VN-verdrag Handicap heeft geformuleerd.

Zoals onder 1 al beschreven hebben burgers die onder het VN-verdrag Handicap vallen, recht op ondersteuning bij het bevorderen van niet alleen zelfredzaamheid, maar ook bij de bevordering van inclusie, toegankelijkheid en participatie. De in de Wmo beschreven maatschappelijke ondersteuning omvat het bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid van de gemeente en het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.

Als het inwoners met een beperking niet lukt om zichzelf ‘op eigen kracht’ te redden en ‘mee te doen in de samenleving’, is de gemeente verplicht hulp te bieden. Een melding voor een Wmo-aanvraag op grond van EHS botweg afwijzen, wat een medewerkster van mijn gemeente in 2023 aanvankelijk probeerde, is dus niet aan de orde.

Ervaringsverhaal – Bij mijn eerste telefonische poging een melding te doen, werd ik door de gemeente pas serieus genomen toen ik zei dat EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap valt.

Toen ik de gemeente belde om een melding te doen voor een Wmo-aanvraag, werd ik aanvankelijk afgewezen. Pas toen ik zei dat EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap is ondergebracht, werd ik doorverbonden met de afdeling (het Team Voormekaar) die over de

²³ Artikel 2.1.2 lid 2 onder h.

²⁴ Artikel 2.1.2 lid 1.

meldingen gaat. Formeel werd dit pas eind 2023 bevestigd²⁵, maar ik wist dat de Stichting EHS hier al geruime tijd mee bezig was en heb me er dus een beetje doorheen gebluft.

11. Wijs de gemeente erop dat erkenning van EHS als ziekte niet noodzakelijk is voor een Wmo-beoordeling

Stimulansz²⁶ is een onafhankelijke adviseur voor gemeenten op het gebied van het sociale domein, waaronder de Wmo 2015. Volgens een juridisch adviseur van Stimulansz is de erkenning van EHS als ziekte niet noodzakelijk als het gaat om een Wmo-beoordeling. In haar woorden:

‘Wellicht ten overvloede maar de discussie ligt wat ons betreft niet bij uw ziektebeeld en de erkenning daarvan door de WHO. In de Wmo 2015 is het hebben van een diagnose geen vereiste. Het gaat in de Wmo over beperkingen op het gebied van zelfredzaamheid en participatie, los van een diagnose. Dit was in de oude Wmo 2007 anders maar in de nieuwe Wmo 2015 is dat dus anders gelukkig. De erkenning door de WHO is wat ons betreft dus ook geen vereiste om een Wmo beoordeling te doen.’²⁷

In een blog van 7 november 2018²⁸ voor de Stichting EHS haalt Martine Vriens een uitspraak uit 2009²⁹ aan van de Rechtbank Arnhem, waarin de rechter al in die richting oordeelde:

‘De rechtbank oordeelde dat de doelgroep van de wet niet alleen beperkt is tot personen die door ziekte of gebrek aantoonbare beperkingen hebben, maar uitgebreid is tot een ruimere groep mensen die problemen ondervinden in hun zelfredzaamheid.’

Wel geeft de rechter aan dat het aangewezen kan zijn om nader medisch advies in te winnen om vast te stellen of er sprake is van ‘een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem in de zin van de Wmo’. Nu EHS als beperking onder het VN-verdrag Handicap is ondergebracht, betekent dit het volgende:

- 1) De gemeente is verplicht een melding op grond van EHS te beoordelen.
- 2) EHS hoeft niet (langer) medisch objectiveerbaar te zijn als ziekte of gebrek.
- 3) Het kan wel nodig zijn te onderbouwen dat je daadwerkelijk deze beperking hebt.

Het kan verstandig zijn mee te werken aan een medisch onderzoek om vast te laten leggen dat jij beperkingen hebt op grond van EHS. Maar de gemeente hoeft EHS niet door een adviseur medisch te laten objectiveren. Voor het verstrekken van een maatwerkvoorziening is dat niet meer nodig.

²⁵ Eind 2023 hebben zowel de koepelorganisatie Ieder(In), als het College voor de Rechten van de Mens, als het Ministerie van VWS (coördinerend ministerie wat betreft het VN-Verdrag Handicap) zich hierover uitgesproken en bevestigt dat mensen met EHS inderdaad onder de reikwijdte van het VN-Verdrag Handicap en de gelijke behandelingswetgeving vallen. Zij moeten net als ieder ander ‘mee moeten kunnen doen in de samenleving’, één van de belangrijkste pijlers van de Wmo 2015.

²⁶ <https://www.stimulansz.nl/>

²⁷ Email juridisch adviseur Stimulansz aan ondergetekende d.d. 2 augustus 2024.

²⁸ <https://stichtingehs.nl/blogberichten/aanpassingen-in-je-huis-en-de-wmo/>

²⁹ ECLI:NL:RBARN:2009:BK4469.

Ervaringsverhaal – Voordat de gemeente advies vroeg van Stimulansz, moest ik een medisch onderzoek van Argonaut ondergaan om EHS als aandoening te objectiveren

In de eenentwintig maanden van mijn Wmo-traject voelde ik mij behoorlijk ‘door de mangel’ gehaald. Ik heb mijn volledige medewerking gegeven aan een medisch onderzoek en gevoelige informatie van mijn specialist verstrekt. Afgaande op het standpunt van Stimulansz, vraag ik me achteraf af of het medisch onderzoek en de verklaring van mijn specialist wel noodzakelijk waren voor de Wmo-beoordeling. Het medisch onderzoek vond echter plaats in augustus 2023, enkele maanden voordat door Ieder(In), het College voor de Rechten van de Mens en het Ministerie van VWS (coördinerend ministerie wat betreft het VN-Verdrag Handicap) werd bevestigd dat EHS onder de reikwijdte van het VN-Verdrag en de gelijke behandelingswetgeving valt.

12. Is jouw woning niet langer veilig en dreig je zelfs dakloos te worden? De Wmo voorziet in hulp bij spoedeisende gevallen die om een onmiddellijke voorziening of opvang vragen. Probeer daar een beroep op te doen

Je kunt overwegen om in spoedeisende gevallen een beroep te doen op een bepaling in de wet die voorziet in hulp waar een onmiddellijke maatwerkvoorziening of spoedeisende opvang nodig is:

‘In spoedeisende gevallen, daaronder begrepen de gevallen waarin terstond opvang noodzakelijk is, al dan niet in verband met risico’s voor de veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, beslist het college na een melding als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, onverwijld tot verstrekking van een tijdelijke maatwerkvoorziening in afwachting van de uitkomst van het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2 en de aanvraag van de cliënt.’³⁰

Het recht op opvang wordt ook elders in de wet beschreven.³¹ Het gaat hier om opvang aan mensen die de thuissituatie hebben (moeten) verlaten en niet in staat zijn ‘zich op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te handhaven in de samenleving’. Traditioneel wordt hier uitgegaan van de doelgroep die onder ‘Veilig thuis’ valt. Maar de Wmo stelt deze beperking niet. Ik ben van mening dat, zolang het onderzoek nog niet is uitgevoerd, de gemeente niet op voorhand een beroep op dit wetsartikel kan afwijzen. Overleg eventueel met een juridisch medewerker van MEE over de rechten die je op grond van deze wettelijke bepalingen mogelijk kunt doen gelden.

Het zou interessant kunnen zijn als een rechter in een proefproces toetst of mensen met EHS onder dit recht op opvang vallen. Uiteraard in een stralingsarme (toegankelijke) omgeving. Wie weet, groeit hier op termijn een ‘witte zone’ uit, waar veel mensen met EHS op hopen.

Ervaringsverhaal – Tijdens het Wmo-traject kwam ik in een acute noodsituatie waar de gemeente en MEE mij niet bij konden helpen ‘omdat het onderzoek nog niet was afgerond’

Als je last hebt van EHS, ken je vast de ervaring wel dat je je huis moet ontvluchten omdat het

³⁰Artikel 2.3.3 Wmo 2015.

³¹Artikel 1.2.1 onder c Wmo 2015.

opeens niet meer veilig is. Terwijl mijn Wmo-traject al geruime tijd liep, kwam ik zelf (opnieuw) in deze situatie. Een nieuwe buurman installeerde zo'n beetje alles wat maar draadloos kan zijn. De straling uit zijn woning (twee onder één kap met de mijne) kwam dwars door de met één laagje Yshield-verf afgeschermd tussenmuur heen. Ik kreeg van mijn contactpersoon bij de gemeente, alsook van mijn cliëntondersteuner van MEE, veel empathie (waaronder gedeelde machteloosheid), maar concrete hulp bleef uit. Met vallen en opstaan heb ik mijn woning voldoende weten af te schermen om me weer veilig te voelen. Pas maanden later ontdekte ik over deze wettelijke regeling, die door mijzelf dus niet is getoetst. Het lijkt me de moeite waard om hier, in spoedeisende gevallen, op in te zetten.

Als ik onmiddellijk hulp had gekregen, dan had ik de afscherming kunnen uitbesteden en had ik mogelijk binnen een paar weken de veiligheid in mijn huis kunnen herstellen. Nu heb ik er maanden over gedaan, omdat ik zelf de afscherming moest aanbrengen en steeds mijn huis moest ontvluchten. In die tijd heb ik zelfs overwogen om op het kerkhof te gaan slapen.

13. Wees je ervan bewust dat een melding nog geen aanvraag is

In de Wmo is vastgelegd dat het onderzoek dat op de melding volgt, door de gemeente binnen zes weken moet zijn afgerond.³² Aan het eind van dat onderzoek, zal je gevraagd worden een aanvraagformulier in te vullen. Daarmee vraag je de voorziening formeel aan. Dit aanvraagformulier is bij het ondersteuningsplan gevoegd, dat een beschrijving geeft van het onderzoek en van de voorwaarden waaronder de Wmo-voorziening wordt verstrekt. Je aanvraag is pas formeel na invulling en ondertekening van dit formulier. Wees je er dus van bewust dat een melding niet ook een aanvraag inhoudt. Die twee zijn niet hetzelfde. Zolang je geen formele aanvraag hebt ingediend, is je aanvraag voor de wet nog niet geformaliseerd. De wet schrijft echter voor dat de aanvrager pas bij de overschrijding van de termijn van zes wekenzelf een aanvraag kan indienen.³³

Ervaringsverhaal –Ik wist niet dat ik nog een aparte aanvraag moest indienen

Op 26 januari 2023 deed ik mijn melding. De gemeente zette de procedure in gang (inclusief een keukentafelgesprek en een onderzoek door medische adviseurs). Niemand vertelde mij dat ik zes weken na melding zelf een aanvraag had moeten indienen. Toen ik de gemeente op 11 januari 2024 (dus bijna een jaar later) op grond van de Algemene wet bestuursrecht³⁴ in gebreke wilde stellen vanwege een extreme overschrijding van de wettelijke beslistermijn, moest ik bakzeil halen. Per brief werd mij medegedeeld: 'We hebben van u nog geen aanvraag ontvangen. U kunt ons daarom nog niet in gebreke stellen. Wij verzoeken u eerst een aanvraag te doen.' Wees je er dus van bewust dat een melding nog geen aanvraag is.'

³² Artikel 2.3.2. lid 1.

³³ Artikel 2.3.2. lid 3 Wmo 2015.

³⁴ Artikel 4:17 Awb.

14. Is het onderzoek zes weken na je melding nog niet door de gemeente afgerond? Vraag dan om een aanvraagformulier of schrijf zelf een brief waarin je je aanvraag bevestigt

Als de gemeente na zes weken, gerekend vanaf de datum van melding, het onderzoek niet heeft afgerond, dan biedt de wet je de mogelijkheid om in te grijpen³⁵. Je mag dan, ongeacht de status van het onderzoek, een aanvraag indienen waarbij je beschrijft welke voorziening je wilt aanvragen. Heb je eerder een persoonlijk plan ingediend, dan kun je daarnaar verwijzen. Mogelijk kan de gemeente je een standaard aanvraagformulier toesturen. Vraag erom als de gemeente er niet zelf mee komt.

Heb je eenmaal een formele (schriftelijke) aanvraag ingediend, dan is de gemeente verplicht³⁶ binnen twee weken met haar besluit te komen en de beschikking af te geven.

Ervaringsverhaal – Ik wist niet dat ik zelf het traject had kunnen bekorten als ik de wettelijke termijnen had bewaakt

Gedurende het gehele traject van eenentwintig maanden heb ik mij niet afgevraagd wat ik zelf had kunnen doen om de besluitvorming van de gemeente te versnellen. Helaas heeft mijn cliëntondersteuner van MEE mij hierover ook niet geïnformeerd. Pas tijdens het schrijven van dit stappenplan, waarin ik mijn Wmo-traject evalueerde, zag ik in dat ik op verschillende momenten had kunnen ingrijpen. In het schema ‘De belangrijkste wettelijke termijnen op een rij’ (op pagina 20) vind je een overzicht.

15. Ga na of het 5-stappenplan van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) door de gemeente in het ondersteuningsplan is verwerkt

In het onderzoek en bij het opstellen van het ondersteuningsplan is de gemeente verplicht om het 5-stappenplan van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) te volgen. Dit is in de vaste jurisprudentie vastgelegd³⁷. Mogelijk is dit 5-stappenplan ook in de verordening sociaal domein van jouw gemeente opgenomen. Een uitleg over het 5-stappenplan vindt je onder andere in een presentatie van Wim Peters van Stimulansz, te downloaden via onderstaande link.³⁸ Hierin beschrijft hij de 5 stappen als volgt:

- Stap 1: Hulpvraag vaststellen (niet de oplossing)
- Stap 2: Welke problemen worden ondervonden
- Stap 3: Welke hulp naar aard en omvang is nodig (bruto)
- Stap 4: Wat is er mogelijk aan eigen kracht (aftrekposten zoals gebruikelijke hulp, mantelzorg, andere personen netwerk, voorliggende voorzieningen)
- Stap 5: Wat rest: maatwerkvoorziening (netto).

Bij stap 1, 2 en 3 geeft de gemeente nog geen oordeel of mening. Er wordt – als je een

³⁵ Artikel 2.3.2 lid 9 Wmo 2015.

³⁶ Artikel 2.3.5 lid 2 Wmo 2015.

³⁷ Zie o.a. ECLI:NL:CRVB:2018:819.

³⁸ <https://www.sozawe-nw-fryslan.nl/wp/wp-content/uploads/dienst/2024/02/Powerpoint-Workshop-Rapporteren-volgens-Stappenplan-240206.pdf>

persoonlijk plan hebt ingediend mede op basis van dit plan – aangegeven wat jij als aanvrager inbrengt en wat de gemeente relevant acht. Bij stap 3 geeft de gemeente weer wat *bruto noodzakelijk* is.

Wat bij stap 3 is weergegeven vind je als het goed is terug bij stap 4. Daar wordt dan van afgepeld en aangegeven wat eigen kracht betekent. Wat overblijft staat bij stap 4 als *netto noodzakelijk* en komt bij stap 5 terug.³⁹

De hulpvraag moet door de gemeente breed onderzocht worden (stap 1, 2 en 3). Als specifieke deskundigheid vereist is zal de gemeente een externe adviseur inschakelen. Wees je bewust waar je wel en niet aan hoeft mee te werken (zie onder 11 hiervoor). Laat je eventueel adviseren door een juridisch medewerker van MEE.

Als een algemene voorziening (stap 4) een oplossing blijkt, dan is er netto niets nodig (stap 5). *MITS de algemene voorziening ook daadwerkelijk beschikbaar is.*

Ervaringsverhaal - De Zorgverzekeringswet (Zvw) als vermeende ‘voorliggende voorziening’ blijkt niet daadwerkelijk beschikbaar

Nadat het advies van Argonaut (zie onder 1) op niets was uitgelopen, vroeg de gemeente advies van Stimulansz. Volgens Stimulansz moest ik voor mijn hulpvraag (woningaanpassing EHS) niet bij de Wmo2015 zijn, maar bij de Zorgverzekeringswet (Zvw) als voorliggende voorziening (stap 4 van het CRvB 5-stappenplan). De gemeente nam dit advies blindelings over. Dit zonder te onderzoeken of de Zvw ook daadwerkelijk beschikbaar is als een voorliggende voorziening die ‘afgetrokken’ kan worden van mijn behoefte aan hulp op grond van EHS. Uit een overleg tussen de mij vertegenwoordigende juridisch medewerker van MEE en een juridisch adviseur van Stimulansz bleek dat laatstgenoemde niet zeker was van het door Stimulansz uitgebracht advies. Er zou bij een volgende melding volgens hem een proefproces moeten komen bij de CRvB om hier duidelijkheid over te verschaffen.

Omdat Stimulansz ook andere gemeenten adviseert en mogelijk hetzelfde advies bij jouw aanvraag uitbrengt, wil ik je laten weten waar ik zelf op uit ben gekomen. Zowel bij het Zorginstituut Nederland als bij mijn zorgverzekeraar heb ik om duidelijkheid gevraagd.

Het Zorginstituut Nederland is het wettelijke adviesorgaan op het gebied van de Zorgverzekeringswet. Uit de reactie van het Zorginstituut bleek dat een maatwerkvoorziening voor woningafscherming (volgens het criterium ‘stand van de wetenschap en praktijk’ en ‘Evidence Based Medicine’) niet zomaar vanuit de Zvw voorhanden is. De Zvw en de zorgverzekeraar vragen, aldus het Zorginstituut, om ‘gerandomiseerd vergelijkend onderzoek’ om de causale relatie tussen de behandeling (preventie door afscherming van de woning) en het waargenomen effect (EHS-klachten) met de hoogste mate van zekerheid te kunnen vaststellen. Met andere woorden, de Zvw is niet voorliggend aan de Wmo, omdat de Zvw wél en de Wmo niet om een medische indicatie en bewijs van causaliteit vraagt. Vanuit de Zvw is er dan ook geen sprake van een voorliggende voorziening die ‘daadwerkelijk beschikbaar’ is.

³⁹ In aangepaste vorm overgenomen uit ‘Stappenplan CRvB, voor Jeugdwet en Wmo 2015’, Stimulansz, 6 februari 2024, De Dienst Noardwest-Fryslân, Franeker, Wim Peters, orthopedagoog en jurist. <https://www.sozawe-nw-fryslan.nl/wp/wp-content/uploads/dedienst/2024/02/Powerpoint-Workshop-Rapporteren-volgens-Stappenplan-240206.pdf>

Inmiddels is dit als volgt bevestigd door mijn zorgverzekeraar:

‘Volgens artikel 20 van de polisvoorwaarden en artikel 2 van het Reglement Hulpmiddelen moet hulpmiddel(en) voldoen aan de voorwaarden. Uw situatie voldoet niet, omdat hulpmiddel(en) geen verzekerde zorg is vanuit Regeling Zorgverzekering. De aangevraagde zorg is geen verzekerde zorg vanuit de Zorgverzekeringswet; Regeling Hulpmiddelenzorg. De hulpmiddelen voor deze medische indicatie voldoen niet aan de Stand van Wetenschap en Praktijk.’

Dat de Zvw geen voorliggende voorziening is als het gaat om een maatwerkvoorziening bij EHS, blijkt ook uit het rapport ‘Toegang tot hulpmiddelen in het recht op persoonlijke mobiliteit’ van het College voor de Rechten van de Mens.⁴⁰ Op pagina 17 staan twee tabellen van zowel de Zvw als de Wmo, waaruit kan worden afgeleid dat mijn aanvraag (woningaanpassing EHS) niet onder het beoordelingskader van de Zvw en wel onder de Wmo valt. Met andere woorden, het advies van Stimulansz is onjuist. Hoewel ik het besluit nog niet had ontvangen, stond mijn gemeente niet meer open voor deze informatie. Ze liet mij weten het onderzoek als afgesloten te beschouwen. Bij een eventuele volgende melding kom ik hier uiteraard op terug.

Mocht jouw gemeente van Stimulansz hetzelfde advies krijgen, gebruik deze informatie dan om het advies te weerleggen. Ik ben bereid je desgewenst een pdf van de brondocumenten te verstrekken.

16. Stel de gemeente in gebreke en stel eventueel beroep in als zij zich niet aan de wettelijke termijnen houdt

Zoals al vermeld, heeft de gemeente zes weken de tijd om na jouw melding onderzoek te doen. Het onderzoek wordt afgesloten met een ondersteuningsplan, een formele aanvraag en een besluit (ook ‘beschikking’ genoemd). Houdt de gemeente zich niet aan de termijn van zes weken, dien dan direct na die zes weken een aanvraag in. Daarmee stel je een nieuwe termijn aan de gemeente van twee weken om het onderzoek alsnog af te ronden. Houdt de gemeente zich ook niet aan deze nieuwe termijn van twee weken, dan kun je de gemeente in gebreke stellen⁴¹. Je kunt hiervoor een standaardformulier van de overheid downloaden⁴². Na de in gebreke stelling heeft de gemeente nog eens twee weken om alsnog het besluit te nemen. Doet ze dat niet, dan begint de dwangsom vanaf die dag te lopen. De dwangsom bedraagt de eerste veertien dagen € 23,00 per dag, de daaropvolgende veertien dagen € 35,00 per dag en de overige dagen € 45,00 per dag. Er geldt een maximum van tweeënveertig dagen, tot een totale dwangsom van € 1.442,00.⁴³

Heeft de gemeente twee weken na de ingebrekestelling geen besluit genomen dan kun je eventueel ook beroep aantekenen bij de bestuursrechter vanwege het uitblijven van een besluit.⁴⁴ Houd er rekening mee dat het acht tot dertien weken kan duren voordat de rechter een uitspraak doet, mede afhankelijk van of er wel of geen zitting plaatsvindt. Overleg met een

⁴⁰ College Rechten voor de Mens (2021). ‘VN-verdrag Handicap Monitorrapportage 2021’. *Toegang tot hulpmiddelen in het recht op persoonlijke mobiliteit. Jaarlijkse rapportage over de nalezing van het VN-verdrag Handicap in Nederland 2021*. December 2021. <https://publicaties.mensenrechten.nl/publicatie/767965ac-562e-4c4c-b81b-4f7f3b63c3ba>

⁴¹ Op grond van artikel 4:17 uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb)

⁴² <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-1384c6e2-b48a-4293-ae4e-3e0930c6ede7/pdf>

⁴³ Zie ook: <https://sociaalweb.nl/nieuws/wmo-2015-melding-aanvraag-ingebrekestelling/>

⁴⁴ <https://www.rechtspraak.nl/Onderwerpen/Overheidsorganisatie-beslist-niet-op-tijd>

juridisch medewerker van MEE of dit een mogelijke en haalbare strategie is.

Ervaringsverhaal – Mijn contactpersoon bij de gemeente wees mij zelf op de mogelijkheid de gemeente in gebreke te stellen

Dat moet mijn contactpersoon bij de gemeente worden nagegeven, dat zij mij, bijna een jaar na mijn melding, zelf wees op de mogelijkheid tot het vragen van een dwangsom. Frustrerend natuurlijk dat toen bleek dat ik geen juridische grond had voor de ingebrekestelling omdat ik formeel nog geen aanvraag had ingediend. Nadat ik mijn aanvraag echter en daarmee de ingebrekestelling alsnog had geformaliseerd, heeft het nog zeven maanden geduurd voordat het besluit is genomen en heb ik om die reden het volledige bedrag van de dwangsom uitbetaald gekregen.

Van de mogelijkheid om beroep in te stellen bij de bestuursrechter wegens het uitblijven van een besluit was ik niet op de hoogte en heb ik geen gebruik gemaakt.

17. Ga na of het ondersteuningsplan aan de wettelijke vereisten voldoet

De gemeente dient een schriftelijke weergave te verstrekken van haar onderzoek⁴⁵, het zogenaamde ondersteuningsplan. In dit ondersteuningsplan verwerkt de gemeente je (eventuele) persoonlijke plan⁴⁶ en de 5 stappen van de CRvB. Daarnaast moet het ondersteuningsplan ook aan andere wettelijke criteria voldoen⁴⁷, waaronder een vermelding van de eigen 'bijdragen in de kosten'. Mij zijn van het ondersteuningplan verschillende concepten voorgelegd, waarin stap 1 tot en met 3 van het 5-stappenplan waren beschreven. Daarbij kreeg ik de mogelijkheid tot aanpassing en aanvulling. Natuurlijk is vervolgens van belang wat er bij stap 4 en 5 gebeurt. Kijk of de gemeente ook hier het 5-stappenplan navolgt en ga na of het ondersteuningsplan aan de andere voorwaarden in de wet voldoet.

Ervaringsverhaal – Te laat bleek mij dat - in strijd met de wet – informatie over mijn 'bijdragen in de kosten' in het ondersteuningsplan ontbrak

Het door de gemeente opgestelde ondersteuningsplan voldeed niet aan de wettelijke voorwaarden⁴⁸ doordat informatie over de eigen 'bijdragen in de kosten' ontbrak. Pas toen ik de beschikking van het CAK ontving, ruim nadat de mogelijkheid tot bezwaar en beroep was verstreken, ontdekte ik dat ik het gehele bedrag van de Wmo-voorziening in de komende 4,5 jaar aan het CAK terug moet betalen. Gelukkig kan ik de maandelijkse termijnen weer declareren bij mijn zorgverzekeraar (Menzis), maar dat zal zeker niet voor iedereen gelden.

⁴⁵Artikel 2.3.2 lid 8.

⁴⁶ Artikel 2.3.2. lid 5.

⁴⁷ Artikel 2.3.2 lid 4 a t/m g.

⁴⁸Artikel 2.3.2 lid 4 onder g. Het college onderzoekt welke bijdragen in de kosten de cliënt met toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2.1.4 en 2.1.4a, verschuldigd zal zijn.

18. Ga na of er in de gemeentelijke verordening een hardheidsclausule is opgenomen en kijk of je daar desgewenst een beroep op kunt doen

De gemeente mag op grond van een hardheidsclausule van beleid afwijken, als het volgen van de regels voor de aanvrager ‘onbillijk uitpakt’. Dit geldt niet alleen voor procedurele zaken. Bijvoorbeeld als de gemeente verwachtingen heeft gewekt en toezeggingen heeft gedaan die niet worden nagekomen als ze strikt de regels volgt. Ook in situaties waarin de gemeente een aanvraag in principe mag afwijzen, maar waarin sprake is van schrijnende omstandigheden en complexiteit, mag de gemeente afwijken van beleid en een uitzondering maken op grond van de hardheidsclausule.

Voorwaarde is dat jouw gemeente een dergelijke clausule in haar Wmo-verordening (Verordening Sociaal Domein) heeft opgenomen. Pakt het volgen van de regels in de Wmo-verordening voor jou als aanvrager onredelijk uit? Kijk dan of je de gemeente ertoe kunt bewegen van de regels af te wijken door een beroep te doen op de hardheidsclausule.

Ervaringsverhaal –De gemeente beriep zichzelf op de hardheidsclausule om mij de gevraagde woningaanpassing toe te kennen

Op grond van het advies van Stimulansz concludeerde de gemeente dat zij mij in principe niet vanuit de Wmo hoefde te compenseren. Ze besloot dit echter toch te doen op grond van de zogenaamde hardheidsclausule, zoals in haar Verordening Sociaal Domein is opgenomen. In het uiteindelijke besluit tot toekenning woningaanpassing, beroept de gemeente zich op deze clausule ‘omdat wij vinden dat de manier waarop het onderzoek is verlopen en de verwachtingen die door zowel Argonaut als de gemeente zijn gewekt, een onredelijke uitkomst voor u zullen hebben als er geen maatwerkvoorziening wordt toegekend’.

19. Heb je zes weken na je melding al een aanvraagformulier ingediend en wordt dit aan het eind van het traject opnieuw van je gevraagd, verzeker je er dan van dat de datum van je aanvraag niet wordt overschreven

Op grond van de wet⁴⁹ kan een aanvraag niet eerder worden gedaan dan nadat het onderzoek is uitgevoerd, *tenzij* het onderzoek niet is uitgevoerd binnen de vastgestelde termijn van zes weken na de melding. In dat geval dien je al een aanvraagformulier in *voordat* het onderzoek is afgerond.

Heb je eenmaal een aanvraagformulier ingevuld en ingediend, dan is dat de datum waarop de aanvraag formeel (juridisch) van kracht is gegaan. De gemeente is wettelijk verplicht om, na het indienen van het aanvraagformulier, binnen twee weken een besluit op de aanvraag te nemen⁵⁰.

Het kan zijn dat de gemeente aan het eind van een langer traject jou bij de vaststelling van het ondersteuningsplan opnieuw een aanvraagformulier voorlegt. In dat geval kan het raadzaam zijn, zeker als het onderzoek de wettelijke termijnen heeft overschreden, te vragen om een ander formulier. Je hebt immers je aanvraag al ingediend. Als de gemeente daar niet aan wil

⁴⁹ Artikel 2.3.2 lid 3 Wmo 2015

⁵⁰ Artikel 2.3.5 lid 2 Wmo 2015

meewerken, kan je een kanttekening maken op het formulier, dat dit formulier niet je eerdere aanvraag overschrijft. Wil je je in een bezwaar of beroepsprocedure beroepen op wettelijke termijnen, dan kan een dergelijke kanttekening op juridische gronden van belang zijn.

Ervaringsverhaal – De gemeente liet mij, ruim nadat ik een aanvraagformulier had ingediend, bij de vaststelling van het onderzoek opnieuw een aanvraagformulier invullen

Zoals eerder aangegeven is de gemeente wettelijk verplicht binnen twee weken na een aanvraag het onderzoek af te ronden en een besluit te nemen. Bij mij werd het onderzoek pas zeven maanden na mijn aanvraag afgerond, maar liefst eenentwintig maanden na mijn melding. Bij het ondersteuningplan was een nieuw aanvraagformulier gevoegd dat ik opnieuw moest tekenen met de mededeling dat ik daarmee de voorziening aanvraag. In de brief werd de wettelijke termijn van twee weken genoemd: ‘Binnen twee weken na ontvangst van uw aanvraagformulier nemen wij een besluit over uw aanvraag.’ Echter, deze twee weken hadden al zeven maanden eerder moeten ingaan. Omdat ik bezwaar en beroep overwoog maakte ik op het formulier de kanttekening dat de ondertekening van dit formulier op geen enkele wijze geduid mocht worden als een overschrijving van mijn aanvraag van zeven maanden eerder.

20. Ben je het niet eens met de inhoud van het besluit? Teken met behulp van een juridisch medewerker van MEE of een mogelijke toevoegingsadvocaat bezwaar en (hoger) beroep aan

In het besluit, ook wel beschikking genoemd, wordt aangegeven of en zo ja, onder welke voorwaarden een maatwerkvoorziening wordt toegekend. Wordt de maatwerkvoorziening toegekend, vergeet dan niet te lezen wat de voorwaarden zijn. Wordt er gemeld dat je ‘misschien zelf een deel van de kosten’ moet terugbetalen? Kijk dan onder de wetten en regels waarop het besluit is gebaseerd (vaak onderaan het besluit vermeld) welke informatie verwijst naar deze ‘bijdrage in de kosten’.

Je hebt zes weken de tijd voor het indienen van een bezwaarschrift, gericht aan het College van B en W. De Sociaal Juridische Dienst van MEE kan je hierbij helpen. Het is mogelijk om eerst *pro forma* bezwaar te maken. Het bezwaarschrift hoeft dan nog geen reden te bevatten waarom je bezwaar maakt. Dat kan op een later moment. Het College van B en W geeft je daar een termijn voor. Zo niet, vraag erom.

Ben je het niet eens met het besluit op bezwaar dat de gemeente vervolgens neemt, dan kun je in beroep gaan bij de rechter⁵¹. Ben je het vervolgens niet eens met de gerechtelijke uitspraak, dan kun je in hoger beroep bij de Centrale Raad van Beroep⁵², de hoogste rechter op het gebied van de Wmo. Als je een minimuminkomen hebt, dan kun je op basis van toevoeging juridische rechtsbijstand vragen van een advocaat⁵³. De rechtsbijstand wordt dan gesubsidieerd door de overheid en je betaalt alleen een eigen bijdrage afhankelijk van je inkomen.

Ervaringsverhaal – Volgens de geraadpleegde advocaat had ik ‘geen zaak’ omdat ik zou worden gecompenseerd, zij het op grond van de hardheidsclausule

⁵¹ <https://www.rechtspraak.nl/Onderwerpen/Wmo/Paginas/procedure.aspx>

⁵² Ibidem.

⁵³ Raad voor Rechtsbijstand: <https://www.rvr.org/advocaten/toevoegingen/>

Doordat ik wel zou worden gecompenseerd (zij het op grond van de hardheidsclausule) zou een bezwaar en beroep mij volgens een geraadpleegde advocaat weinig tot niets opleveren. Mijn contactpersoon bij de gemeente had mij al laten weten dat een bezwaarschrift waarschijnlijk 'niet ontvankelijk' zou worden verklaard. Met andere woorden, er zou inhoudelijk niets mee worden gedaan, omdat ik wel werd gecompenseerd. Volgens de advocaat maakt het ook voor de rechter niet uit, uit welk potje de compensatie komt. Of dit werkelijk zo is weet ik niet, maar vanwege de grote hoeveelheid energie die ik al in mijn Wmo-aanvraag had gestoken, besloot ik het hierbij te laten. Daarmee was ik aan het eind gekomen van mijn Wmo-traject. Met een hoop vraagtekens bij hoe dit traject is verlopen.

Opmerking. Dit stappenplan vormt geen uitputtend overzicht van wat je zoal tijdens je Wmo-aanvraag kunt tegenkomen. Heb je de indruk dat er aan deze checklist belangrijke informatie ontbreekt, laat het Stichting EHS weten. Dan blijft de checklist ook in de toekomst actueel.

Ik wens je veel succes en sterkte met jouw Wmo-aanvraag.

De belangrijkste wettelijke termijnen op een rij

Houd ze in de gaten bij je Wmo-aanvraag

Procedure Wmo-aanvraag	Aanvangsdatum en beslistermijnen
Melding door aanvrager (zorg voor een schriftelijke bevestiging)	Datum melding startdatum onderzoek door gemeente
Mogelijkheid aanvrager persoonlijk plan in te dienen	Binnen 1 week na melding
Onderzoek gemeente (opstellen ondersteuningsplan) en aanvraag voorziening (deel uitmakend van het ondersteuningsplan) leidt tot besluit	Binnen 6 weken na melding
<i>Indien de gemeente niet binnen 6 weken een besluit neemt ...</i>	
Aanvraag indienen door aanvrager, terwijl onderzoek nog loopt	6 weken na melding
Besluit door gemeente	Binnen 2 weken na aanvraag (8 weken na melding, mits aanvraag 6 weken na melding ingediend)
<i>Indien de gemeente opnieuw geen tijdig besluit neemt...</i>	
Mogelijkheid tot in gebreke stelling door aanvrager (op straffe van dwangsom)	Vanaf 2 weken na aanvraag
Besluit door gemeente	Binnen 2 weken na in gebreke stelling
<i>Indien de gemeente voor de derde maal geen tijdig besluit neemt...</i>	
Dwangsom begint te lopen	Vanaf 2 weken na in gebreke stelling
Mogelijkheid voor aanvrager beroep aan te tekenen bij de bestuursrechter voor niet nemen van een tijdig besluit	Vanaf 2 weken na in gebreke stelling
<i>Indien je het niet eens bent met het besluit...</i>	
Mogelijkheid tot het (pro forma) indienen van bezwaar bij het Collega van B en W (Als je een pro-forma bezwaar indient, kun je de gemeente om een nieuwe termijn vragen.)	Binnen 6 weken na het besluit
<i>Indien je het niet eens bent met het besluit op bezwaar...</i>	
Mogelijkheid tot (pro forma) indienen van een beroep bij de rechter. (Als je een pro-forma beroep indient, kun je de rechtbank om een nieuwe termijn vragen.)	Binnen 6 weken na het besluit op bezwaar
<i>Indien je het niet eens bent met het vonnis van de rechter...</i>	
Mogelijk tot het (pro forma) indienen van een hoger beroep bij de Centrale Raad van Beroep (CRvB). (Als je een pro-forma beroep indient, kun je de rechtbank om een nieuwe termijn vragen.)	Binnen 6 weken na de uitspraak

In de praktijk kun je ervoor kiezen om wat soepeler met de beslistermijnen van de gemeente om te gaan, als je ziet dat jouw gemeente zich inspant het onderzoek zo zorgvuldig mogelijk te doen. Maar laat je gemeente wel weten dat je op de hoogte bent van de wettelijke termijnen en jouw rechten. Dat voorkomt dat je, zoals ik, in een eindeloze procedure terechtkomt waar de gemeente zelf geen termijnen aan stelt.